

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Quid sit ieiunium, & quænam ad eius legitimam observationem
requirantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

vt eleganter docet D. Gregorius, 3. parte Pastoralis, admonit. 20. *Impatientia* quidem, quia abstinentia exsiccat corpus, humores accendit, & biliosos efficit. *Superbia* verò, quia magni aestimantur ab hominibus: est enim res vulgo ardua, foris apparens, & speciem eximie sanctitatis præ se ferens. vide plura hac de re loco notato, & apud D. Augustinum lib. 10. Confess. cap. 30.

DUBITATIO II.

Quid sit ieiunium, & quoniam ad eius legitimum observationem requirantur.

D. Thomas q. 147.

6 **N**omen *ieiunij* abstinentiam ciborum importat: vnde per metaphoram transfertur ad abstinentiam vitiorum. Sic D. Basiliius Hom. 1. de ieiunio dixit: *Verum ieiunium est, ab omnibus vitiis esse alienum.* & D. Augustinus Tract. 17. in Ioanem: *Ieiunium magnum & generale est, abstinere ab iniquitatibus & illicitis voluptatibus seculi.*

Ieiunium quid.

Propriè autem significat maiorem quamdam victus parsimoniam & abstinentiam, quam communis temperantia regula postulet: *maiores* inquam, tum temporis diuturnitate, tum ciborum qualitate: vt enim quis propriè dicatur ieiunare, aut ieiunium colere iuxta modum loquendi Scripturæ & SS. Patrum, requiruntur hæc duo, abstinentia longior, & victus ratio durior. vnde Danielis 10. de tali ieiunio dicitur: *Panem desiderabilem non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum.*

7 Potest hoc variis modis fieri, vt patet ex gestis Eremitarum & Monachorum; quorum plerique solo pane & sale ad cibum, & aqua ad potum utebantur: alij etiam pane abstinebant, radicibus, herbis, vel leguminibus contenti: alij semel in die, idque ad vesperam reficiebantur: alij alternis: alij duobus, tribus, quatuor, aut pluribus interpositis; sicut Simeon Stylites, qui extra tempus Quadragesimæ, solum octauo die cibum sumebat, lupinos nimitum aqua maceratos: per totum tempus Quadragesimæ: nihil omnino, vt refert Theodoretus in Vita ipsius. Quod si fiat eo modo, quo Ecclesia omnibus fidelibus præscribit, dicitur propriè *ieiunium ecclesiasticum.*

Ieiunium ecclesiasticum.

Tria requirit.

8 Vt autem eo modo fiat, tria requiruntur. Primò, Abstinentia ciborum certi generis. Secundò, Abstinentia plurium refectioinum. Tertio, Certa refectioinis hora.

Cibi à quibus abstinendum.

Quod ad primum attinet, cibi à quibus abstinendum, sunt in primis carnes vulgò dictæ; nempe vt carnes distinguuntur à piscibus. nam & pisces suam carnem habent, sed vulgò caro non vocatur. Secundo loco, oua; sed tempore Quadragesimæ; nam extra hoc tempus Iure communi non sunt vetita, sed solæ carnes, teste diuo Thomas art. vlt. quibusdam tamen locis consuetudo ea non permittit in ieiuniis, etiam extra Quadragesimam, vt in Hispania, & quibusdam partibus Gallia, teste Nauarr. cap. 2 i. num. 15, vnde ibi ab illis abstinendum. Tertio, lacticinia: sed Iure communi solum tempore Quadragesimæ vetantur, extra illud permittuntur. quibusdam tamen locis consuetudo permittit lacticinia, etiam in Quadra-

gesima, exceptis paucis diebus, vt in Belgio: aliis non permittit, etiam extra Quadragesimam, sicut de ouis dictum est.

Porro hæc tria genera prohiberi tempore Quadragesimæ, patet cap. 7. Denique, dist. 4. ex Gregorio 1. *Par est, vt nos, qui his diebus a carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementiuam trahunt originem carnis, ieiunemus; a lacte videlicet, caseo, & ouis.* Verùm consuetudo hæc mitigare, sicut & alia Iura humana, potuit; cuius quantitas sit auctoritas in Ecclesia, docet D. Augustinus Epist. 68. ad Casulanum, & 119. ad Ianuarium. Itaque generatim dicendum est, ab illis cibis abstinendum tempore ieiunij, quorum vsum consuetudo loci non permittit. secus de ijs, quos permittit. Neque requiritur, vt consuetudo Ius commune relaxans, quadraginta annorum spatio bona fide fuerit obseruata, sed sufficit aliquot annorum spatium, si Prælati, præsertim Summus Pontifex sciat & non contradicat: de quo supra cap. 6. dubit. 14. vide Medinam, de Ieiunio q. 8. Olim etiam a vino abstinebant, vt colligitur ex Cyrillo catechese 3. Theophilo Alex. Epist. 3. de cyclo Paschali, & Chrysof. Homil. 6. ad populum. Verùm modò non est obligatio talis abstinentiæ, saltem in Ecclesia Latina.

Secundò, Requiritur abstinentia plurium refectioinum, ita vt intra spatium diei naturalis non nisi semel corpus cibo reficiatur. hoc etfi Iure non videatur expressum, vsum tamen Ecclesiæ antiquissimus, & ratio ipsa docet: ita enim Ecclesia vult per ieiunium corpus castigari & concupiscentiam coerceri, vt tamen natura ipsa non notabiliter lædatur: læderetur autem, nisi vna refectio permitteretur: & corpus non castigaretur, si permitterentur duæ. Refectioinem intelligo sumptionem cibi ad alendum corpus.

Vna refectio.

Ex his inferunt Primò, Potus sumptionem crebriorem non vetari; vt notat D. Thomas art. 6. ad secundum: quia potus ordinatur potius ad cibi per corpus distributionem, & sanguinis refrigerium, quam vt per se corpus alat. quod si interdum alat, id per accidens est; & non tantum alit, quantum cibis. vnde Ecclesia eius rationem non habuit. quare etiam si quis eo fine vtratur, etiam immoderate, non violabit præceptum Ecclesiæ de ieiunio, etfi contra temperantiam peccet.

Sumptio potus.

Potes, Vtrum immoderato potus vel cibi vsum amittatur meritum ieiunij, sicut insinuat D. Thomas art. 6. ad 2.

Respondeo, Si tantus sit excessus vt peccet mortifere, amittit meritum ieiunij, sicut & aliorum bonorum operum. si autem non peccet mortifere, non amittit absolute, sed solum ex parte. quia qua parte voluntariè abstinere à cibis ventis, & à secunda refectioine propter Ecclesiæ præceptum, meretur; quod meritum non eliditur, etiam si in vsum cibi vel potus non seruet debitam moderationem. qua tamen parte excedit, non meretur. Idem videre est in pluribus aliis operibus externis, quæ multis partibus constant, vt in oratione, Sacro audiendo, distribuenda eleeosyna, concionando, studendo, &c.

An meritum perdat ieiunij.

Inferunt Secundò, Non prohiberi etiam vsum electuariorum, & conditorum; quia non sumuntur vt alimenta, sed vt medicamenta. nisi quis hæc sumat magna copia in fraudem ieiunij, vt diuus Thomas art. 6. ad 3. ait.

Infer-

11 *Lectores.* Infertur Tertio, Excusari lectores, & ministros mensæ in Monasteriis, aliquid præsumentes, secundum Caietanum v. Ieiunium, & Nauarr. c. 21. num. 13. tum quia id faciunt ne vires notabiliter debilitentur: tum quia illud est inchoatio quædam prandij; & illa diuisio seu interpositio temporis fit ex iusta causa.

cenula. Item fumentes collatiunculam vespertinam; etiam si id faciant non solum ne potus noceat, vt olim, sed etiam alendi causâ, & absque potu: quia consuetudo permittit. Ita Nauarrus & Caietanus supra, & Medina C. de ieiunio, q. 8. mensura autem huius est, quam pro varietate locorum & personarum, consuetudo recepta tenet. non tamen permissum est vt collatiuncula illa sumatur manè, aut meridie, cenâ in vespertinam dilatâ; iuxta Caietanum & Nauarrum supra: quia est contra ius; & consuetudo id non concedit, nisi fortè aliqua causa iusta subsit; vt ratione debilitatis, negotiorum per diem agendorum, studiorum, &c. Si tamen absque causa fiat, non erit nisi veniale, iuxta Toletum, libro 6. cap. 2. quia non violatur ieiunij substantia, sed solum circumstantia illius cenulæ mutatur.

Interruptio refectiois. Infertur Quarto, Qui ante iustam refectioem auocatur, potest negotio illo absoluto perficere, donec satis habeat: nam ex intentione censetur vna solum refectio, secus si satis sumplerat, & surrexerit animo non redeundi: nisi fortè prandium adhuc duraret. tunc enim si mutata intentione rediret ad conuiuas à quibus recesserat, non censetur bis prandere; quia est vnicum prandium.

Infertur Quinto, Et si semel vel iterum comedere paucas buccellas extra tempus prandij non sit peccatum mortiferum, si tamen id sæpius fiat eodem die, v. g. septies vel octies, poterit esse peccatum mortiferum. Ratio est, quia crebre illa comestiuicula æquivalent notabili refectioi. Nam effectus singularum manet, & ita corroborant naturam, & tollunt ieiunij difficultatem, perinde ac si simul fierent. sicuti et si furtum vnius vel duorum assium, non sit nisi veniale; tamen si quis sæpè furtum vnius assis committeret, tandem peccaret mortifere; quia multi efficiunt quantitatem notabilem, cuius retentio est peccatum mortale.

12 *Hora refectiois.* De tertio, Requiritur certa refectiois hora. hæc ex consuetudine iam passim recepta, est circa meridiem. olim erat circa nonam diei, id est, tertiam pomeridianam; vt colligitur cap. Solent, de Consecr. dist. 1. ex Concilio Cabilonensi: quæ consuetudo adhuc tempore D. Thomæ durabat, vt patet ex art. 7. Hanc horam dico requiri, non positiuè, quasi necesse sit ea hora cibum capere; quia possumus toto die abstinere, si velimus: sed negatiuè, ne videlicet ante illam sumamus, notabili temporis spatio illam præuertentes.

13 Petes, Vtrum notabilis anticipatio, v. g. per vnam vel duas horas, sit peccatum mortiferum? Plerique DD. putant esse peccatum mortale, si absque iusta causa fiat. Ita Couarruias libro 4. variat. cap. 20. num. 16. & Nauarr. cap. 21. num. 27. citant hi duo Auctores Glossam in cap. Vnum. dist. 25. v. Ieiunantibus. Sed vt notat Archidiaconus, Glossa querit, non asserit. Idem sentire videtur Paludanus distinct. 15. q. 4. art. 4. vbi dicit, notabili anticipatione sine causa facta, frangi ieiunium; & Caietanus in Summa, horam conue-

nientem tamquam vnam ex principalibus conditionibus requirit. Ratio esse potest, quia terminus ille præscriptus est, tamquam notabiliter faciens ad mortificationem carnis, & agens ieiunij difficultatem, & meritum: hoc autem tollitur illa præuentione.

Contraria tamen sententia, id esse tantum veniale peccatum, est probabilis; quam tenet Angelus verb. Ieiunium, num. 2. & Innocentius in Rubricam de Observat. ieiuniorum, n. 3. Alexander Halensis pag. 4. q. 103. m. 3. Palacius in Summam Caietani verb. Ieiunium, Toletus lib. 6. Instruct. cap. 2. & alij quidam recentiores. Ratio est, Quia non violatur substantia ieiunij; (quæ solum in duobus sita est; in abstinentia ciborum vitiorum, & abstinentia secundæ refectiois) sed circumstantia quædam accidentalis: quæ manente ieiunij substantia variari potest, & successu temporis magnam varietatem in Ecclesia habuit. Nec obstat quòd dilatio prandij multum videatur facere ad ieiunij difficultatem & carnis mortificationem: quia sicut anticipatio minuit difficultatem, quæ ante meridiem sentiri solet; ita auget eam, quæ percipitur ad vespertinam: & sic omnibus consideratis non notabiliter impedit mortificationem, quæ per ieiunium intenditur.

Quòd si iusta aliqua causa subsit, (v. g. si iter ineundum, si hospites dimittendi) non erit peccatum; vt Nauarrus supra & alij notarunt; addentes, quamuis honestam causam ad hoc sufficere. In multis Monasteriis ex privilegio vel consuetudine receptum est, vt sesquihora vel amplius ante meridiem in ieiunio prandeant.

Porrò ius est cuique pro arbitrio tempus refectiois prorogare, vt Caietanus notat; id enim ieiunij difficultatem auget; & conformius est moribus veteris Ecclesiæ: nam ex indulgentia hora vicinior concessa est.

D V B I T A T I O I I I.

Vtrum in ieiunio ita veniant plures refectioes, vt in singulis peccetur mortifere.

D. Thomas quæst. 147. art. 6.

Quidam docent toties peccari mortifere, quoties plus quam semel comeditur. Ita Ioannes à Neapoli, teste Angelo ver. Ieiunium, num. 22. quam sententiam Medina quæst. 5. de ieiunio, & Couarruias libro 4. variat. cap. 20. num. 13. putant probabiliorē. Probatur hæc sententia; nam in alijs omnibus rebus, quando vetamur aliquid sæpius quam semel vno eodemque die, vel intra certum tempus facere, non solum vetamur facere secundo, sed etiam tertio & quarto; sicut enim sacerdos vetatur sæpius quam semel eodem die celebrare, aut fidelis sæpius communicare; aut sæpius in vita baptizari, confirmari, aut ordinari; sæpius quam semel in eodem morbi statu iungi. his enim & similibus euentis, non solum secundo, sed etiam tertio & quarto actu peccatur contra præceptum. Accedit, quòd et si ieiunium non possit perfecte seruari post secundam refectioem, potest tamen imperfectè, scilicet reliqua diei parte.

Contraria tamen sententia est probabilior, Non peccari, saltem mortifere, nisi in secunda hanc